

Ֆինանսական հաշվետվություններ և անկախ
աուդիտորի եզրակացություն

«ՆՈՐ ՀՈՐԻԶՈՆ» Ունիվերսալ Վարկային
Կազմակերպություն Սահմանափակ
Պատասխանատվությամբ Ընկերություն

31 դեկտեմբերի 2015թ.

Բովանդակություն

	Էջ
Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	1
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	4
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	5
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	6
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	7

Grant Thornton

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրասր Թորնթոն ՓԲԸ
ՀՀ, ք. Երեւան 0012
Վաղարշյան 8/1

Հ. + 374 10 260 964
Ֆ. + 374 10 260 961

Grant Thornton CJSC
8/1 Vagharshyan str.
0012 Yerevan, Armenia

T + 374 10 260 964
F + 374 10 260 961

www.grantthornton.am

«ՆՈՐ ՀՈՐԻԶՈՆ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն Սահմանափակ Պատասխանատվությամբ Ընկերության մասնակիցներին.

Մեր կողմից իրականացվել է «ՆՈՐ ՀՈՐԻԶՈՆ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն Սահմանափակ Պատասխանատվությամբ Ընկերության (այսուհետ՝ «Ընկերություն») ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտ, ընդ որում այդ հաշվետվությունները ներառում են 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և այլ ծանոթագրություններ:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ընկերության ղեկավարությունը պատասխանատու է ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխան ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար: Այդ նպատակով ղեկավարությունը սահմանում է անհրաժեշտ վերահսկողության համակարգ, որը թույլ է տալիս պատրաստել ֆինանսական հաշվետվություններ, որոնք ազատ են խարդախության կամ սխալի արդյունքում էական խեղաթյուրումից:

Աուդիտորի պատասխանատվություն

Մենք պատասխանատու ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան մեր կողմից իրականացված աուդիտի հիման վրա նշված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ մեր արտահայտած կարծիքի համար: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է աուդիտը պլանավորել և անցկացնել՝ ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու վերաբերյալ ողջամիտ երաշխիքներ ձեռք բերելու նպատակով:

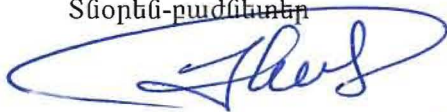
Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են ֆինանսական հաշվետվություններում ու համապատասխան ծանոթագրություններում արտացոլված տվյալները հիմնավորող փաստերի ձեռքբերման մատակցված մշակված ընթացակարգեր, որոնց ընտրությունը կախված է խարդախությունների և սխալների հետևանքով ֆինանսական հաշվետվություններում և/ուսկան խեղաթյուրումների ռիսկերի առկայության վերաբերյալ աուդիտորական գնահատումներից: Ռիսկերի գնահատումները կատարելիս՝ աուդիտորը մշակում է համապատասխան ընթացակարգեր ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության գնահատման, այլ ոչ թե ընկերության ողջ ներքին վերահսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք կազմելու համար: Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են նաև կիրառված հաշվապահական հաշվառման սկզբունքների և ղեկավարության կողմից կատարված գնահատումների, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավականաչափ համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Կարծիք

Մեր կարծիքով ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են «ՆՈՐ ՀՈՐԻԶՈՆ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն Սահմանափակ Պատասխանատվությամբ Ընկերության՝ 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների ու դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների:

Գազիկ Գյուլբուդյան
Տնօրեն-Քաճենտեր

Գրանք Թորնթոն ՓԲԸ
10 մայիսի, 2016թ.
ք. Երևան

Վահագն Փայան
Աուդիտի ղեկավար

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ		2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
	Ծանոթ.		
Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	6	810,522	726,101
Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	6	(285,765)	(232,675)
Զուտ տոկոսային եկամուտներ		524,757	493,426
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	7	(2,395)	(7,169)
Այլ եկամուտներ	8	145,167	22,806
Զուտ առևտրային վնաս		(1,389)	(1,372)
Արժեզրկման ծախս	15	(603,919)	(68,126)
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	16	(16,031)	(16,392)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	9	(165,831)	(171,640)
Զուտ վնաս արտարժույթի վերագնահատումից		(8,505)	(61,531)
Այլ ծախսեր	10	(97,570)	(89,760)
Շահույթ/(վնաս) մինչև հարկում		(225,716)	100,242
Շահութահարկի գծով ծախս	11	(61)	(48,551)
Տարվա շահույթ/(վնաս)		(225,777)	51,691
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք		-	-
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		(225,777)	51,691

7-ից 45 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

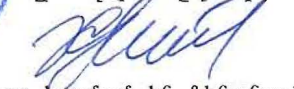
Հազար ՀՀ դրամ	Ծանոթ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	12	366,094	130,726
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	13	39,254	-
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	14	35,154	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	15	3,529,538	4,582,444
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	16	73,693	78,258
Հետաձգված հարկային ակտիվ	11	974	1,035
Կանխավճարներ շահութահարկի գծով		26,076	-
Այլ ակտիվներ	17	14,629	18,783
Ընդամենը՝ ակտիվներ		4,085,412	4,811,246
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Պարտավորություններ			
Ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	18	2,080,884	1,859,638
Շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	19	1,381,847	2,082,239
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն		-	19,928
Այլ պարտավորություններ	20	16,058	17,041
Ընդամենը՝ պարտավորություններ		3,478,789	3,978,846
Սեփական կապիտալ			
Կանոնադրական կապիտալ	21	650,000	650,000
Զբաղիված շահույթ/(կուտակված վնաս)		(43,377)	182,400
Ընդամենը՝ սեփական կապիտալ		606,623	832,400
Ընդամենը՝ սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		4,085,412	4,811,246

Ֆինանսական հաշվետվությունները, ներկայացված 3-ից 45 էջերում հաստատվել են
Ընկերության ղեկավարության կողմից 2016թ. մայիսի 10-ին և ստորագրվել են
Ընկերության գործադիր տնօրենի և գլխավոր հաշվապահի կողմից:

Խորեն Քերոբյան
Գործադիր տնօրեն

Մոնիկա Խաչատրյան
Գլխավոր հաշվապահ

7-ից 45 էջերում ներկայացված ծանոթությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների
բաղկացուցիչ մասը:

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Կանոնադրական կապիտալ	Զբաղիված շահույթ/ (կուտակված վնաս)	Ընդամենը
2014թ. հունվար 1-ի դրությամբ	650,000	148,209	798,209
Շահաբաժիններ մասնակիցներին	-	(17,500)	(17,500)
Սեփականատերերի հետ գործարքներ	-	(17,500)	(17,500)
Տարվա շահույթ	-	51,691	51,691
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	51,691	51,691
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	650,000	182,400	832,400
Տարվա վնաս	-	(225,777)	(225,777)
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	(225,777)	(225,777)
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	650,000	(43,377)	606,623

7-ից 45 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ստացված տոկոսներ	714,372	727,172
Վճարված տոկոսներ	(296,229)	(221,625)
Ջուտ կոմիսիոն և այլ վճարներ	(2,395)	(7,169)
Այլ եկամուտ	145,167	20,082
Ընդհանուր վարչական ծախսերի վճարում	(98,959)	(83,290)
Վճարված աշխատավարձ՝ ներառյալ հարկեր	(165,729)	(166,549)
	296,227	268,621
(Ավելացում)/նվազում գործառնական ակտիվներում		
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	594,356	(1,099,265)
Այլ ակտիվներ	(1,474)	6,758
Նվազում գործառնական պարտավորություններում		
Այլ պարտավորություններ	(1,050)	(196)
Ջուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից մինչև շահութահարկը	888,059	(824,082)
Վճարված շահութահարկ	(46,004)	(17,940)
Գործառնական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	842,055	(842,022)
Ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	60,198
Ներդրումային արժեթղթերի առք	(40,649)	-
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների առք	(12,455)	(27,010)
Հիմնական միջոցների և սարքավորումների վաճառք	989	750
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	(35,154)	-
Ներդրումային գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	(87,269)	33,938
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ստացված/(մարված) փոխառություններ	(521,118)	878,888
Շահաբաժիններ մասնակիցներին (ծանոթ. 21)	-	(17,500)
Ֆինանսական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	(521,118)	861,388
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ	233,668	53,304
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ	130,726	49,193
Արտարժույթի փոխարկման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	1,700	28,229
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ (ծանոթ. 12)	366,094	130,726

7-ից 45 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների
բաղկացուցիչ մասը:

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից Ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

«ՆՈՐ ԶՈՐԻԶՈՆ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն Սահմանափակ Պատասխանատվությամբ Ընկերությունը (այսուհետ՝ Ընկերություն) ստեղծվել է 2006 թվականին և հանդիսանում է սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն՝ գործելով Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Ընկերությունը գրանցվել է 28 մարտի 2006 թվականին ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N12 արտոնագրային համարով և վերահսկվում է ՀՀ ԿԲ-ի կողմից:

Ընկերության հիմնական գործունեությունը աղքատության հաղթահարման և փոքր ու միջին ձեռնարկությունների զարգացման նպատակով վարկերի տրամադրումն է:

Ընկերության հիմնական գրասենյակը գտնվում է Երևանում, թվով 5 մասնաճյուղերը և 4 ներկայացուցչությունները գտնվում են Երևանում և տարբեր մարզերում:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ ՀՀ, ք.Երևան, Կոմիտասի պողոտա 54 թիվ 150 շինություն:

Ժամանակաշրջանի ընթացքում Ընկերության աշխատակիցների միջին թիվը կազմել է 52 մարդ (2014թ.՝ 48):

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում շարունակական բնույթ են կրում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները: Որպես զարգացող շուկա, Հայաստանում բացակայում են կատարյալ գործարար միջավայր և համապատասխան ենթակառուցվածքներ, որոնք սովորաբար գոյություն ունեն ազատ շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրներում: Բացի դրանից, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել գործառնությունների ծավալները ֆինանսական շուկաներում, և ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները կարող են չհամապատասխանել իրականացրած գործարքներին: Հետագա տնտեսական զարգացման հիմնական խոչընդոտը տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակն է՝ զուգակցված տարածաշրջանային անկայունությամբ, կենտրոնացված տնտեսական հենքով:

ՀՀ հետ համագործակցող երկրների տնտեսությունների վիճակի վատթարացումը հանգեցրել է արտերկրից ոչ առևտրային դրամային փոխանցումների կրճատմանը, ինչից Հայաստանի տնտեսությունը գտնվում է մեծ կախման մեջ: Հանքահումքային ապրանքների միջազգային գների հետագա անկումը, անորոշությունները՝ պայմանավորված ուղղակի կապիտալ ներդրումների ներգրավման հնարավորություններով, գնաճը, կարող են հանգեցնել Հայաստանի տնտեսության, ինչպես նաև Ընկերության վիճակի վատթարացման: Այնուամենայնիվ, քանի դեռ այս անորոշություններում առկա դատողություններն ու ենթադրությունները շատ են, ղեկավարությունը չի կարող վստահաբար հաշվարկել, թե ինչ չափով դրանք կարող են ազդեցություն ունենալ Ընկերության ակտիվների և պարտավորությունների մնացորդային արժեքի վրա:

Ընկերության ղեկավարությունը գտնում է, որ ընթացիկ պայմաններում իրականացվում են համապատասխան միջոցառումներ Ընկերության տնտեսական կայունությունն ապահովելու նպատակով:

3. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները

3.1. Համապատասխանությունը

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՄԿ):

3.2. Զափման հիմունքները

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների, ինչպես նաև վաճառքի համար մատչելի ակտիվների համար, բացառությամբ այն ակտիվների, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, ինչպես նաև ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված կամ պատմական արժեքով:

3.3. Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Ընկերության գործառնական արժույթը այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Ընկերությունը: Ընկերության գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ), քանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Ընկերության գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Ընկերությունը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ գործող օրենսդրության և հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Ընկերության հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով: Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

3.4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և ներկայացման փոփոխություններ

2015թ. հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո սկսվող ժամանակաշրջանների համար առաջին անգամ ընդունված մոր ստանդարտները կամ մեկնաբանությունները կիրառելի չեն Ընկերության համար: Այդ ժամկետից կիրառվող ստանդարտներում տեղ գտած փոփոխություններից և ոչ մեկը Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա էական ազդեցություն չի ունեցել:

3.5. Ընկերության կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք մոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Ընկերության վաղաժամկետ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Դեկավարությունը կանխատեսում է, որ կիրառելի նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Ընկերության կողմից՝ դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող առաջիկա ժամանակաշրջանում:

Դեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև:

ՖՀՄՄ 9, Ֆինանսական գործիքներ (2014)

ՀՀՄՄԽ-ն վերջերս թողարկել է ՖՀՄՄ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» (2014), ներկայացնելով իր նախագծի ավարտը՝ փոխարինելու ՀՀՄՄ 39 «Ֆինանսական գործիքներ՝ ճանաչումը և չափումը»: Նոր ստանդարտը ներկայացնում է ՀՀՄՄ 39-ի ֆինանսական ակտիվների դասակարգման և չափման ուղեցույցի մեծ փոփոխություններ, և ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման նոր «սպասվող վարկային կորուստ» մոդելը: ՖՀՄՄ 9-ը տրամադրում է նաև հեջի հաշվառման կիրառման նոր ուղեցույց:

Բանկի դեկավարությունը դեռ պետք է գնահատի ՖՀՄՄ 9-ի ազդեցությունը այս ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Նոր ստանդարտը պետք է կիրառվի 2018թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար:

Հետևյալ նոր և փոփոխված ստանդարտները, բարեփոխումները հավանաբար նշանակալի ազդեցություն չեն ունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա.

- Մաշվածության և ամորտիզացիայի ընդունելի մեթոդների պարզաբանում (ՀՀՄՄ 38 և ՀՀՄՄ 16 փոփոխություններ)
- ՖՀՄՄ-ների տարեկան բարեփոխումներ 2010-2012թթ.
- ՖՀՄՄ-ների տարեկան բարեփոխումներ 2011-2013թթ.

4 Դաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

4.1. Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն Ընկերություն և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Ընկերությունից և ծախսը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները մույնպես պետք է հաշվի առնվեն մինչև եկամուտի ճանաչումը:

Տոկոսային եկամուտներ և ծախսեր

Տոկոսային եկամուտներն ու ծախսերը բոլոր տոկոսաբեր ֆինանսական գործիքների համար, բացառությամբ առևտրային նպատակներով պահվող կամ ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող գործիքների, շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում

ճանաչվում են որպես «տոկոսային եկամուտ» և «տոկոսային ծախս»՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե ֆինանսական ակտիվի կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի հաշվեկշռային արժեքը նվազում է արժեզրկումից կորստների պատճառով, տոկոսային եկամուտը շարունակում է ճանաչվել կիրառելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ նոր հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Կոմիսիոն և այլ եկամուտներ և ծախսեր

Վարկերի տրամադրման համար գանձվող վճարները (համապատասխան ծախսերի հետ միասին) հետաձգվում են՝ ճշգրտելով տվյալ վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքը: Վարձավճարները, այլ եկամուտները և ծախսերը հիմնականում ճանաչվում են հաշվեգրման սկզբունքով ծառայությունների մատուցման ընթացքում: Այլ ծառայությունների գծով վճարները ճանաչվում են պայմանագրային պայմաններին համապատասխան:

Ջուտ առևտրային վնաս

Ջուտ առևտրային վնասը ներառում է արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտը կամ ծախսը և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում երբ համապատասխան ծառայությունն արդեն մատուցված է:

4.2. Արտարժույթ

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների վերահաշվարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային օգուտ/(վնաս) հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ եկամուտ կամ այլ ծախս հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթով կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Արտարժույթով արտահայտված վաճառքի համար մատչելի դրամային արժեթղթերի իրական արժեքում փոփոխությունները վերլուծվում են փոխարժեքային տարբերությունների միջև, որոնք առաջանում են արժեթղթերի ամորտիզացված գումարների փոփոխության և արժեթղթերի հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունների արդյունքում: Ամորտիզացված գումարում փոփոխությունների հետ կապված փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, իսկ հաշվեկշռային արժեքում այլ փոփոխությունները ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով: Իրական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքով: Ոչ դրամային հոդվածների, ինչպիսին են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով պահվող բաժնետոմսերը, փոխարժեքային տարբերությունները, ներկայացվում են որպես իրական արժեքի փոփոխությունից շահույթի կամ վնասի մաս: Ոչ դրամային հոդվածների փոխարժեքային տարբերությունները, ինչպես օրինակ՝ վաճառքի համար մատչելի դասակարգված

բաժնետոմսերը, ընդգրկվում են կապիտալի վաճառքի համար մատչելի ներդրումների գծով վերագնահատման պահուստում:

Յուրաքանչյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա գործող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է շահույթ կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «Զուտ օգուտ/(վնաս) արտարժույթի վերագնահատումից» տողում:

Ընկերության կողմից ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	31 դեկտեմբեր 2015	31 դեկտեմբեր 2014
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	483.75	474.97
ՀՀ դրամ/1 Եվրո	528.69	577.47

4.3. Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են սեփական կապիտալում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները: Այն դեպքում, երբ ֆինանսական հաշվետվություններն արտոնված են ներկայացման համար մինչև համապատասխան հարկային հաշվետվությունների ներկայացմանը, ապա հարկվող շահույթը կամ վնասը հիմնված է մոտավոր թվերի վրա: Հարկային մարմինները կարող են ունենալ ավելի խիստ մոտեցում հարկային օրենսդրությունը մեկնաբանելիս և հարկային հաշվարկները ստուգելիս: Որպես արդյունք, հարկային մարմինները կարող են պահանջել լրացուցիչ հարկերի մուծում այն գործարքների գծով, որոնց համար նախկինում պահանջ չի ներկայացվել: Հետևաբար, կարող են առաջանալ նշանակալի լրացուցիչ հարկեր, տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումը կարող է ներառել ստուգման տարվան անմիջապես նախորդող 3 օրացուցային տարիներ: Որոշ հանգամանքներում հարկային ստուգումը կարող է ներառել ավելի երկար ժամանակաշրջաններ:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են գույքի ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

ՀՀ-ում Ընկերությունն իր գործունեության ընթացքում վճարում է մաս ալլ հարկեր: Այդ հարկերը ներառված են շահույթի կամ վնասի և ալլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության ալլ ծախսերում:

4.4. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են կանխիկ դրամից և ալլ բանկերում հաշիվներից:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

4.5. Պահանջներ ալլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերությունն օգտագործում է բանկերում տարբեր ժամկետայնությամբ բացված ավանդային հաշիվներ: Բանկերում տեղաբաշխված ավանդները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ոչ ֆիքսված ժամկետներով միջոցներն ամորտիզացվում են Ընկերության ղեկավարության կողմից գնահատված ժամկետներում: Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.6. Ֆինանսական գործիքներ

Ընկերությունը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն իր ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչում է այն և միայն այն դեպքում, երբ նա դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների սովորական բնույթ կրող առք ու վաճառքների դեպքում դրանք ձևակերպվում են գործարքի օրվա ամսաթվով: Սովորական բնույթ կրող ձեռք բերումների դեպքում, երբ ֆինանսական գործիքը հետագայում պետք է չափվի իրական արժեքով, պայմանագրի օրվա և գործարքի օրվա միջև ընկած ժամանակամիջոցում այն հաշվառվում է նույն սկզբունքով, ինչ որ ձեռք բերված գործիքների դեպքում:

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվում են սկզբնական արժեքով, գումարած գործարքի հետ կապված ցանկացած ծախսումները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների:

Սկզբնական ճանաչումից հետո բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների (ներառված նաև առևտրային մպատակներով պահվող գործիքները), հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով:

Ընկերության կողմից ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են՝ ըստ հետևյալ կատեգորիաների.

- վարկեր և դեբիտորական պարտքեր,
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ:

Ներդրումների նման դասակարգումը կատարվում է դրանց ձեռքբերման պահին՝ Ընկերության ղեկավարության կողմից սահմանված գնահատումների հիման վրա հաշվի առնելով ձեռքբերման նպատակները: Ակտիվների հետագա վերադասակարգումը կատարվում է անհրաժեշտության և հնարավորության դեպքում՝ յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա ավարտից հետո:

Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր

Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք ստեղծվում են Ընկերության կողմից ուղղակիորեն պարտապանին դրամ տրամադրելու միջոցով՝ առանց պարտքը վաճառելու մտադրության:

Ֆիքսված ժամկետներով տրամադրված վարկերը և փոխատվությունները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Երբ տրամադրված գումարների իրական արժեքը տարբերվում է վարկի իրական արժեքից, օրինակ երբ վարկը տրամադրվում է շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, տրամադրված գումարի և վարկի իրական արժեքների տարբերությունը վարկի սկզբնական ճանաչման ժամանակ ձևակերպվում է որպես ծախս շուկայականից ցածր դրույքներով ակտիվների տեղաբաշխումից՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Այնուհետև վարկերն ու փոխատվությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆիքսված մարման ժամկետ չունեցող վարկերն ու փոխատվությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ելնելով մարման ենթադրվող ժամկետներից: Հաճախորդներին տրված վարկերի ու փոխատվությունների գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ներդրումներ

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումները պարտքային, ինչպես նաև կապիտալի գործիքներում կատարված այն ներդրումներն են, որոնք Ընկերությունը մտադիր է պահել անորոշ ժամկետով, և որոնք կարող են վաճառվել իրացվելիության կարիքների բավարարման համար, ինչպես նաև տոկոսադրույքներում, փոխարժեքներում կամ բաժնետոմսերի գներում փոփոխությունների դեպքում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները նախնական ճանաչումից հետո հաշվառվում են իրական արժեքով: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացած օգուտն ու վնասը վերագրվում է սեփական կապիտալին մինչև ֆինանսական ակտիվի օտարումը կամ արժեզրկումը, որի դեպքում կապիտալում ճանաչված օգուտը կամ վնասը վերաձևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Ամեն դեպքում, տոկոսները հաշվարկվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիքների գծով շահաբաժինները շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գրանցվում են այն ժամանակ, երբ Ընկերությունը իրավունք է ձեռք բերում ստանալու այդ շահաբաժինները:

Ակտիվ ֆինանսական շուկաներում գործող ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը հաշվետու ամսաթվին բորսայի փակման պահին այդ ակտիվի գծով գնանշվող գինն է: Եթե գնանշված շուկայական գինը առկա չէ, ապա գործիքի իրական արժեքը որոշվում է գնային մոդելների կամ զեղչված դրամական հոսքերի տեխնիկայի միջոցով: Հակառակ դեպքում ներդրումները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով արժեզրկումից կորուստները:

4.7. Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվով Ընկերությունը իրականացնում է արժեզրկման գնահատում ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի համար:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը արժեզրկվում է և արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է միայն այն դեպքում, եթե կա օբյեկտիվ վկայություն արժեզրկման մասին՝ որպես ակտիվի նախնական ճանաչումից հետո կատարված մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («ծախսային իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվի կամ ակտիվների խմբի ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել:

Արժեզրկումից կորուստի օբյեկտիվ վկայության գոյությունը որոշվում է որոշ չափանիշներով, որոնք վկայում են, որ վարկառու կամ վարկառուների խումբն ունեն զգալի ֆինանսական դժվարություններ (օրինակ՝ կապիտալի նորմատիվ, գուտ եկամտի և վաճառքների հարաբերակցություն), առկա են տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման պարտավորությունների, վարկային համաձայնության կամ պայմանների խախտումներ, գրավի արժեքի նվազում, հավանականություն, որ կլինի սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմակերպում և կա տեղեկատվություն ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի չափելի նվազման վերաբերյալ՝ կապված տնտեսական պայմանների փոփոխություններով, որոնք ազդում են վարկառուի և չվճարումների վրա:

Ընկերությունը սկզբից գնահատում է արժեզրկման օբյեկտիվ պայմանների գոյությունը անհատական գնահատման արդյունքում այն ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական են և հետո անհատական կամ խմբային գնահատումների արդյունքում այն ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն: Անհատական գնահատման արդյունքում արժեզրկման օբյեկտիվ գոյությունը հաստատելուց կամ ժխտելուց հետո ակտիվները դասակարգվում են պարտքային ռիսկի նմանատիպ բնույթ ունեցող խմբերում՝ խմբային գնահատում իրականացնելու նպատակով: Այն ակտիվները, որոնց գծով անհատական գնահատման արդյունքում ձևավորվել են արժեզրկումից պահուստներ, չեն ներառվում վերոհիշյալ խմբերում:

Երբ առկա է վկայություն ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վերաբերյալ, արժեզրկման պահուստի գումարը որոշվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ֆինանսական գործիքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (բացառությամբ վարկի հետ կապված ապագա ծախսերի) ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի միջոցով, արժեզրկումից ծախսը արտացոլվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Եթե վարկն ունի փոփոխական տոկոսադրույք, ցանկացած արժեզրկումից ծախս չափելու համար զեղչման դրույքը պայմանագրով որոշված ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքն է:

Ընկերությունը կարող է արժեզրկումը չափել գործիքի իրական արժեքի հիման վրա՝ օգտագործելով տեսանելի շուկայական գինը:

Ապահովված ֆինանսական ակտիվների դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքը ներառում է գրավների իրացումից փոխհատուցվող գումարները, հանած գրավի ձեռքբերման և իրացման ծախսերը, անկախ նրանից, թե գրավը կփոխանցվի Ընկերությանը, թե ոչ:

Արժեզրկման խմբային գնահատման նպատակով, ֆինանսական ակտիվները խմբավորվում են Ընկերության ներքին վարկային դասակարգման հիման վրա, որը հաշվի է առնում պարտքային ռիսկի բնութագրիչները, ինչպես՝ ակտիվի տեսակը, արդյունաբերական ոլորտը, աշխարհագրական դիրքը, գրավի տեսակը, ժամկետանց կարգավիճակը և այլ կապակցված գործոններ:

Ֆինանսական ակտիվների ապագա դրամական հոսքերը, որոնց արժեզրկումը խմբային է գնահատված, որոշվում են խմբում գտնվող ակտիվների պայմանագրային դրամական հոսքերի և նմանատիպ ակտիվների պատմական ծախսերի պրակտիկայի հիման վրա: Վերջինս ճշգրտվում է ընթացիկ տեսանելի տեղեկատվությամբ, որպեսզի արտացոլեն ներկա պայմանները, որոնք չեն ազդել այն ժամանակահատվածում, որի վրա հիմնված է պատմական ծախսերի պրակտիկան, և պատմական ժամանակաշրջանում ներկայում գոյություն չունեցող պայմանների հետևանքները չեզոքացնելու նպատակով:

Ակտիվների խմբերի ապագա դրամական հոսքերում փոփոխությունների գնահատականը պետք է արտացոլի և համապատասխան լինի դրանց հետ կապված տեսանելի տվյալների ժամանակաշրջանից ժամանակաշրջան փոփոխությունների հետ (օրինակ՝ փոփոխություններ գործազրկության դրույքներում, գույքի գնի, վճարումների կարգավիճակի կամ խմբում կորուստների հավանականությունը մատնանշող այլ գործոնների և կորուստների ծավալների մեջ): Ապագա դրամական հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող մեթոդոլոգիան և վարկածները պարբերաբար վերանայվում են Ընկերության կողմից՝ կորուստների իրական և գնահատված արժեքների միջև տարբերությունները նվազեցնելու համար:

Վարկերը համապատասխան պահուստների հետ միասին դուրս են գրվում, եթե ապագայում չկա վարկը հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և երբ բոլոր գրավներն օգտագործվել են կամ փոխանցվել Ընկերությանը: Եթե հաջորդող տարում, գնահատված արժեզրկման ծախսը ավելանում կամ նվազում է արժեզրկման ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, նախկինում ճանաչված արժեզրկման ծախսը ավելացվում կամ նվազեցվում է պահուստի գումարը ճշտելով: Եթե ապագա դուրսգրումը հետագայում վերականգնվում է, ապա վերականգնված գումարը կրեդիտագրվում է պահուստի հաշվին:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման պահուստները ֆինանսական հաշվետվություններում ձևավորվել են գոյություն ունեցող տնտեսական պայմանների հիման վրա: Ընկերությունը չի կարող կանխատեսել՝ ինչպես Հայաստանում կարող են փոխվել տնտեսական պայմանները, և ինչ ազդեցություն կարող են ունենալ այդ փոփոխությունները ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման պահուստների ճշտության վրա հետագա ժամանակաշրջաններում:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Երբ վաճառքի համար մատչելի ակտիվն արժեզրկվում է, ապա նրա արժեքի (նվազեցված մարումների և ամորտիզացիայի գումարներով) և ընթացիկ իրական արժեքի տարբերությունը, բացառությամբ նախկինում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված արժեզրկումից գումարների, այլ համապարփակ եկամուտներից վերաձևակերպվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Վաճառքի համար մատչելի դասակարգված կապիտալ գործիքների արժեզրկումից կորուստների հակադարձումը ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում չի ճանաչվում, այլ հաշվառվում է կապիտալի առանձին բաժնում, որպես՝ այլ համապարփակ եկամուտ: Վաճառքի համար մատչելի պարտքային գործիք հանդիսացող ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստների հակադարձումը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, եթե ակտիվի իրական արժեքի բարձրացումը օբյեկտիվորեն կարելի է համարել հետագա իրադարձությունների արդյունք, որոնք կատարվել են կորուստը ֆինանսական արդյունքներով ճանաչելուց հետո:

4.8. Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մի մասը, կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ.

- վերանում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը,
- Ընկերությունը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամողջությամբ և ժամանակին փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն,
- և Ընկերությունը կամ (ա) փոխանցում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, այլ փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Եթե Ընկերությունը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը և չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցում ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ապա ակտիվը հաշվառվում է Ընկերության շարունակվող մասնակցության համապատասխան ֆինանսական ակտիվում: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի երաշխիքային ապահովման ձև, ապա այդպիսի մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ ակտիվի հաշվեկշռային արժեք կամ Ընկերության կողմից փոխհատուցվելիք առավելագույն գումար:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի դուրսգրված վաճառքի և/կամ գնման օպցիոնի ձև (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Ընկերությունը կարող է հետ գնել փոխանցվող ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված դուրսգրված վաճառքի օպցիոնի (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է

հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցվող ակտիվի իրական արժեքը կամ օպցիոնի կատարման գինը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ այն մարվում է, չեղյալ է համարվում կամ լրացել է դրա ուժի մեջ մնալու ժամկետը:

Փոխառուի և փոխատուի միջև պարտքային գործիքների փոխանակումը, որոնց պայմաններն էականորեն տարբերվում են միմյանցից, կամ կատարվում է գործող պարտքային գործիքի պայմանների էական փոփոխություն, իրենից ներկայացնում է հին պարտքի մարում, որը պետք է հանգեցնի այդ պարքի ապաճանաչմանը և նոր պարտքային գործիքի ճանաչմանը, իսկ տարբերությունը համապատասխան հաշվեկշռային հաշվի հետ ձևակերպվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

4.9. Վարձակալություն

Գործառնական վարձակալություն – Ընկերությունը որպես վարձակալ

Ակտիվների վարձակալությունը, որի դեպքում ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս ֆինանսական արդյունքում գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են գործառնական ծախսերում:

4.10. Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող գումարը:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Շենքեր	20	5
Մեքենաներ և սարքավորումներ	1-5	20-100
Գույք և գրասենյակային միջոցներ	5	20
Տրանսպորտային միջոցներ	5	20

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով վարձակալման ժամկետի և հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետներից նվազագույնով:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Կապիտալ բնույթի նորոգման ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ

հավանական է, որ դրանց շնորհիվ ապագա տնտեսական օգուտները՝ ավելի շատ, քան ակնկալվում էր առկա ակտիվի նորմատիվային ցուցանիշների սկզբնական գնահատումից, կհոսեն դեպի Ընկերություն: Այս ծախսումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

4.11. Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները բաղկացած են համակարգչային ծրագրերից և այլ ոչ նյութական ակտիվներից:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ինքնարժեքով: Նախնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով կուտակված ամորտիզացիան կամ արժեզրկումից կորուստները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայությունների ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով օգտակար ծառայության ընթացքում՝ 10 տարվա ընթացքում և գնահատվում են արժեզրկման առումով, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշներ: Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ:

4.12. Բռնագանձված ակտիվներ

Որոշ դեպքերում, ակտիվները բռնագանձվում են վարկային պարտավորությունների չկատարման արդյունքում: Բռնագանձված ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքից և իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով:

4.13. Փոխառություններ

Փոխառությունները սկզբնապես ճանաչվում են ստացված միջոցների իրական արժեքով՝ հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո փոխառությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը գրանցվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ինչպես պարտավորությունների ապաճանաչման ժամանակ, այնպես էլ ամորտիզացիայի ընթացքում:

4.14. Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Ընկերությունն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտականության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

4.15. Սեփական կապիտալ

Կանոնադրական կապիտալ

Սովորական բաժնեմասերը դասակարգվում են որպես կապիտալ: Նոր բաժնեմասերի թողարկմանը, բացի կազմակերպությունների միավորման դեպքում թողարկվող բաժնեմասերի, վերաբերող ուղղակի ծախսերը նվազեցվում են կապիտալի աճից: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնեմասերի անվանական արժեքը, տարբերությունը հաշվառվում է որպես հավելավճար:

Շահաբաժիններ

Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով շահաբաժինները դուրս են գրվում կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն, միայն երբ դրանք հաստատվում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով կամ մինչև այդ: Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը հայտարարված կամ հաստատված շահաբաժինները բացահայտվում են:

Փայտերերին վճարվող շահաբաժինները վճարվում են հարկված շահույթից և ՀՀ հարկային օրենսդրության համաձայն՝ հարկման ենթակա չեն:

4.16. Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացվում են հաշվանցված, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

Եկամուտները և ծախսերը ներկայացվում են գուտ արժեքի հիման վրա, միայն երբ դա թույլատրվում է համաձայն ՖՀՄՄ, կամ մի խումբ համաման գործարքների օգուտի և վնասի համար, ինչպիսին հանդիսանում է Ընկերության առևտրային գործունեությունը:

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՄՄ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Ընկերության ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնվելով պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք հիմնավորված են տվյալ պայմաններում, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև.

Իրական արժեքի չափումը

Ֆինանսական գործիքների (երբ ակտիվ շուկայի գնանշումներ չկան) և ոչ ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը սահմանելու համար ղեկավարությունն օգտագործում է գնահատման տեխնիկան: Սա ներառում է զարգացող գնահատումները և ենթադրությունները համապատասխան նրան, թե շուկայի մասնակիցները ինչպես կգնահատեն գործիքները: Դեկավարությունն իր ենթադրություններում որքան հնարավոր է հիմնվում է դիտարկվող տվյալների վրա, սակայն դրանք միշտ չէ, որ հասանելի են: Այդ դեպքում, ղեկավարությունն օգտագործում է իր ունեցած ամենավավ տեղեկատվությունը: Գնահատված իրական արժեքը կարող է տարբերվել փաստացի արժեքից, որը հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ կարող է հասանելի լինել անհատական գործարքների դեպքում (տես՝ ծանոթագրություն 24):

Ներդրումային արժեքի ղեկավարում

Ընկերության ներդրումային արժեքի ղեկավարում են ոչ պետական պարտատոմսեր: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ Ընկերությունը դասակարգում է արժեքի ղեկավարում որպես վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ, որոնց իրական արժեքի ճշգրտումն իրականացվում է կապիտալում:

Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Ընկերությունը իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ կապակցված կողմերի հետ: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում Ընկերությունը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ մասնատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա (տես՝ ծանոթագրություն 23):

Վարկերի և այլ փոխատվությունների արժեզրկում

Ընկերությունը գնահատում է խնդրահարույց վարկերը և փոխատվությունները յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի համար՝ պարզելու համար, թե արդյոք առկա են արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշներ: Մասնավորապես, ղեկավարության դատողությունն անհրաժեշտ է ապագա դրամական հոսքերի գումարը և պարբերականությունը գնահատելու համար, երբ անհրաժեշտ է պահանջվող պահուստի չափը որոշել: Նման գնահատումները հիմնված են որոշ գործոնների շուրջ ենթադրությունների վրա և ներկա արդյունքները կարող են տարբեր լինել՝ հանգեցնելով պահուստում հետագա փոփոխությունների:

Նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների համար անհատական ստեղծված հատուկ պահուստներից բացի, Ընկերությունը նաև ստեղծում է արժեզրկման խմբային պահուստներ, այն ռիսկերի գծով, որոնք չնայած որ անհատապես չեն գնահատվել, սակայն պարունակում են չվճարման ավելի մեծ ռիսկ, քան սկզբնապես որոշվել էր: Սա հաշվի է առնում այնպիսի գործոնների ազդեցությունը, ինչպիսիք են վատթարացումը երկրի ռիսկում, արդյունաբերության մեջ և տեխնոլոգիական հնացումը, ինչպես նաև բացահայտված կառուցվածքային թուլությունները կամ դրամական հոսքերի նվազումները:

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետ

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատումը դատողության արդյունք է՝ հիմնված մնաց ակտիվի հետ կապված փորձի վրա: Ապագա տնտեսական օգուտները մարմնավորվում են ակտիվներում և սպառվում հիմնականում օգտագործմանը զուգընթաց: Այնուամենայնիվ, այնպիսի գործոնները, ինչպիսիք են գործառնական,

տեխնիկական կամ առևտրային մաշվածությունները, հաճախ հանգեցնում են ակտիվի տնտեսական օգուտների նվազեցմանը: Ղեկավարությունը մնացորդային օգտակար ծառայության ժամկետը գնահատում է ակտիվի ընթացիկ տեխնիկական վիճակին համապատասխան և ըստ այն գնահատված ժամանակաշրջանի, որի ընթացքում Ընկերությունը կանխատեսում է ստանալ օգուտներ: Մնացորդային օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատման համար հաշվի են առնվում հետևյալ հիմնական գործոնները. ակտիվների կանխատեսվող օգտագործումը, գործառնական գործոններից և պահպանման ծրագրից կախված՝ մաշվածությունը և շուկայական պայմանների փոփոխություններից առաջացող տեխնիկական և առևտրային մաշվածությունը:

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես 22 ծանոթագրությունը:

6 Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Վարկեր և փոխառվածություններ հաճախորդներին	763,291	712,377
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	1,073
Անհատապես արժեզրկված վարկեր	47,231	12,651
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	810,522	726,101
Ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	184,434	143,009
Շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	101,331	89,666
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	285,765	232,675

7 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Բանկային ծառայություններ	2,343	6,810
Այլ	52	359
Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	2,395	7,169

8 Այլ եկամուտներ

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Տույժերից և տուգանքներից եկամուտ	143,743	20,082
Երաշխավորություններ	-	387
Հիմնական միջոցների վաճառք	-	625
Այլ եկամուտներ	1,424	1,712
Ընդամենը այլ եկամուտ	145,167	22,806

9 Անձնակազմի գծով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Աշխատավարձ և դրան հավասարեցված այլ վճարումներ	164,907	170,712
Այլ փոխհատուցումներ	924	928
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	165,831	171,640

10 Այլ ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Նյութական ակտիվների վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	13,510	14,974
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	8,778	10,151
Վարձակալության գծով ծախսեր	12,984	11,304
Հարկեր, (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	20,540	8,695
Վառելիքի ծախսեր	7,761	7,842
Գրասենյակային ծախսեր	4,755	4,632
Խորհրդատվական և այլ ծառայությունների գծով ծախսեր	8,250	8,452
Գործուղման ծախսեր	2,562	1,631
Անվտանգության գծով ծախսեր	3,440	3,690
Այլ ակտիվների արժեզրկում	-	2,421
Անդամավճարներ	1,842	1,618
Ներկայացուցչական ծախսեր	443	1,165
Վճարված տուգանքներ	644	379
ԱՔՈՎ-ի գծով ծախս	2,933	1,790
Ֆինանսական հաշտարարի գծով ծախս	3,361	2,287
Ապահովագրության ծախսեր	2,326	4,466
Փոխադրամիջոցների օտարումից առաջացած կորուստներ	429	-
Այլ ծախսեր	3,012	4,263
Ընդամենը այլ ծախսեր	97,570	89,760

11 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս	-	34,768
Հետաձգված հարկի ծախս	61	13,783
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	61	48,551

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 20% (2014թ.՝ 20%): ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄՍ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման բազայի միջև: Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 20% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով:

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի/(վնասի) միջև փոխկապակցվածությունը.

Հազար ՀՀ դրամ	2015	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)	2014	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)
Շահույթ/(վնաս) մինչև հարկումը	(225,716)		100,242	
Շահութահարկ՝ 20% դրույքաչափով	(45,143)	20	20,048	20
Արտարժույթի փոխարժեքից վնաս	1,701	(1)	12,306	12
Որպես հետաձգված հարկային պարտավորություն չճանաչված ժամանակավոր տարբերություններ	-	-	13,566	14
Այլ հարկվող եկամուտ	-	-	243	-
Չնվազեցվող ծախս	1,323	-	2,388	2
Չճանաչված զուտ հետաձգված հարկային ակտիվի ազդեցությունը	42,180	(19)	-	-
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	61	-	48,551	48

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ.

Հազար ՀՀ դրամ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	3,049	(444)	2,605
Այլ պարտավորություններ	-	727	727
Այլ ակտիվներ	943	(859)	84
Հարկային վնաս	-	42,180	42,180
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	3,992	41,604	45,596
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(158)	(422)	(580)
Ֆինանսական և շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններից փոխառություններ	(2,557)	695	(1,862)
Այլ պարտավորություններ	(242)	242	-
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(2,957)	515	(2,442)
Չճանաչված փոխանցվող հարկային վնասին վերաբերող հետաձգված հարկային ակտիվ	-	(42,180)	(42,180)
Զուտ հետաձգված հարկային ակտիվ	1,035	(61)	974

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	9,353	(6,304)	3,049
Ֆինանսական և շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններից փոխառություններ	4,219	(4,219)	-
Այլ պարտավորություններ	999	(999)	-
Այլ ակտիվներ	401	542	943
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	14,972	(10,980)	3,992
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(134)	(24)	(158)
Ֆինանսական և շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններից փոխառություններ	-	(2,557)	(2,557)
Այլ պարտավորություններ	-	(242)	(242)
Պայմանական պարտավորություններ	(20)	20	-
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(154)	(2,803)	(2,957)
Զուտ հետաձգված հարկային ակտիվ	14,818	(13,783)	1,035

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ փոխանցվող հարկային վնասին վերաբերող հետաձգված հարկային ակտիվները՝ 42,180 հազար դրամ գումարով, չեն ճանաչվել մոտ ապագայում դրանց իրացման հավանականության անորոշության պատճառով:

12 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Կանխիկ դրամական միջոցներ	75,852	51,564
Բանկային հաշիվներ	290,242	79,162
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	366,094	130,726

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ունի բանկային հաշիվներ 2 բանկում (2014թ.՝ 2 բանկում), որոնց մնացորդները կազմում են բանկերի հետ ընդհանուր բանկային հաշիվների 97%-ը (2014թ.՝ 88%): 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ մնացորդների համախառն արժեքը կազմում է 281,507 հազար դրամ (2014թ.՝ 70,034 հազար դրամ):

2015թ. ընթացքում իրականացվել են հետևյալ անկանխիկ գործառնությունները.

- վարկի մարում գրավների տրամադրման միջոցով 5,606 հազար դրամ գումարով (2014թ.՝ 8,213 հազար դրամ):

13 Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

2015 թվականի դեկտեմբերին Ընկերությունը իրականացրել է թվով 146 վարկերի օտարում (տե՛ս ծանոթագրություն 15) Վարկային Պորտֆելի Արժեթղթավորման Հիմնադրամ I-ին: Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ ներառված 39,254 հազար դրամը, իրենից ներկայացնում է վարկերի օտարման արժեքից նվազեցված գումար, Հիմնադրամում ստեղծված պահուստային ֆոնդում Ընկերության ունեցած մանսաբաժնի չափով, որը Ընկերությանն է տրվելու տարաժամկետ վճարմամբ սույն վարկերի սպասարկմանը զուգահեռաբար:

14 Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Զգնանշվող ներդրումներ		
Մասնակցություններ	35,154	-
Ընդամենը ներդրումներ	35,154	-

Վարկային Պորտֆելի Արժեթղթավորման Հիմնադրամ I-ի կողմից վարկային պորտֆելի արժեթղթավորման համար վարկային գրավչություն ապահովելու անհրաժեշտությունից ելնելով թողարկվել, իսկ Ընկերությունը՝ որպես վարկային պորտֆելի արժեթղթավորման գործընթացի նախաձեռնող ձեռք է բերել ստորադաս, ոչ փաստաթղթային, անվանական, ոչ բաժնային և ձայնի իրավունք չտվող մասնակցության վկայագրեր, որոնք ներառում են.

Հազար ՀՀ դրամ

	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	
	Անվանական արժեք	Չեղբերման գին
E դասի մասնակցության վկայագրեր	3,077	3,420
C դասի մասնակցության վկայագրեր	28,735	31,734
Ընդամենը	31,812	35,154

- E դասի մասնակցության վկայագիրը 3,077 հազար հատ, յուրաքանչյուրը 1 դրամ անվանական արժեքով,
- C դասի մասնակցության վկայագիրը` 59,401 հատ, յուրաքանչյուրը 1 ԱՄՆ դոլար անվանական արժեքով:

Մասնակցության վկայագրերի մասով Ընկերությունը կրում է Հիմնադրամին վաճառած ակտիվների ռիսկը, որոնց մարումն իրականացվելու է Հիմնադրամի լուծարումից առաջ ստորադասության պայմանով` բոլոր պարտատուների մարումից հետո (տես ծանոթագրություն 15):

Չգնանշվող վաճառքի համար մատչելի ներդրումները չափվում են իրական արժեքով, օգտագործելով գնահատման տեխնիկա` հիմնված գուտ ակտիվների արժեքի գնահատման մեթոդի վրա:

15 Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ

Հազար ՀՀ դրամ

	2015 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Իրավաբանական անձանց	62,292	75,083
Անհատ ձեռնարկատերերին	261,597	381,094
Ֆիզիկական անձանց	3,598,199	4,191,049
Փոխառություններ	30,000	30,000
	3,952,088	4,677,226
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխառությունների գծով	(422,550)	(94,782)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	3,529,538	4,582,444

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերում և փոխառություններում ներառված հաշվեգրված տոկոսային եկամուտը կազմում է 134,164 հազար դրամ (2014թ.` 36,772 հազար դրամ):

2015թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխառությունների միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է 21.57% ՀՀ դրամով վարկերի համար և 14.15% ԱՄՆ դոլարով վարկերի համար (2014թ.` 22.9% ՀՀ դրամով վարկերի համար և 18.11% ԱՄՆ դոլարով վարկերի համար):

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ թվով տասը ամենամեծ վարկառուներին տրամադրված վարկերի գումարը կազմում է 301,967 հազար դրամ (համախառն վարկային պորտֆելի 7.64%-ը) (2014թ.` 240,675 հազար դրամ կամ 5.14%-): Նշված վարկերի գծով արժեզրկումից պահուստները կազմում են 87,528 հազար դրամ (2014թ.` 9,513 հազար դրամ):

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Հաճախորդներին տրամադրված` 110,979 հազար ՀՀ դրամ հաշվեկշռային արժեքով վարկերը գրավադրված են որպես ապահովվածություն

«ՀԱԲԻԹԱԹ ՖՈՐ ՀՅՈՒՄԵՆԻԹԻ ԱՐՄԵՆԻԱ» հիմնադրամից ստացված փոխառությունների դիմաց (2014թ.՝ 112,195 հազար ՀՀ դրամ) (Տե՛ս ծանոթագրություն 19):

Տրամադրված վարկերի և փոխառությունների վերլուծությունն ըստ դասերի ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Գյուղատնտեսություն	2,689,612	3,279,371
Առևտուր	266,841	375,828
Սպառողական	824,918	844,858
Հիփոթեքային	119,710	103,263
Այլ	51,007	73,906
	3,952,088	4,677,226
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխառությունների գծով	(422,550)	(94,782)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	3,529,538	4,582,444

Վարկերը հիմնականում տրամադրվում են ֆիզիկական անձանց:

Վարկերի գծով արժեզրկման պահուստի շարժն ըստ դասերի հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2015					
	Գյուղատնտե- սություն	Առևտուր	Սպառողական	Հիփոթեքային	Այլ	Ընդամենը
2015թ. հունվարի 1 դրությամբ	64,484	20,077	8,449	1,033	739	94,782
Տարվա ծախս	563,300	19,513	17,599	1,361	2,146	603,919
Դուրսգրում	(241,486)	(29,915)	(10,340)	-	(2,656)	(284,397)
Վերադարձ	491	6,335	790	-	630	8,246
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	386,789	16,010	16,498	2,394	859	422,550
Անհատական արժեզրկում	247,586	-	-	-	-	247,586
Խմբային արժեզրկում	139,203	16,010	16,498	2,394	859	174,964
	386,789	16,010	16,498	2,394	859	422,550
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես զննհատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	369,561	-	-	-	-	369,561

Հազար ՀՀ դրամ	2014					
	Գյուղատնտեսություն	Առևտուր	Սպառողական	Հիփոթեքային	Այլ	Ընդամենը
2014թ. հունվարի 1 դրությամբ	18,913	3,753	7,927	1,240	1,604	33,437
Տարվա ծախս/ (հակադարձում)	47,202	23,091	(368)	(207)	(1,592)	68,126
Դուրսգրում	(2,580)	(7,994)	(770)	-	(493)	(11,837)
Վերադարձ	949	1,227	1,660	-	1,220	5,056
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	64,484	20,077	8,449	1,033	739	94,782
Անհատական արժեզրկում	17,116	16,736	-	-	-	33,852
Խմբային արժեզրկում	47,368	3,341	8,449	1,033	739	60,930
	64,484	20,077	8,449	1,033	739	94,782
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով գտելը)	121,465	41,732	-	-	-	163,197

Ինչպես նշված է 24 ծանոթագրությունում, 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարկերի և փոխատվությունների գնահատված իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Վարկային պորտֆելի ժամկետային վերլուծությունը բացահայտված է 26 ծանոթագրությունում: Վարկային պորտֆելին ներհատուկ վարկային, արժութային և տոկոսային ռիսկը բացահայտված է 27 ծանոթագրությունում: Տեղեկատվությունը կապակցված անձանց վերաբերյալ բացահայտված է 23 ծանոթագրությունում:

2015 թվականի դեկտեմբերին Ընկերությունն իրականացրել է թվով 146 վարկերի օտարում Վարկային Պորտֆելի Արժեքթրավորման Հիմնադրամ I-ին, որոնց հաշվեկշռային արժեքը կազմել է 318,564 հազար դրամ, սակայն դեռևս շարունակում է հանդես գալ որպես այդ վարկերի սպասարկող: Որպես վարկային պորտֆելի արժեքթրավորման գործընթացի մաս Ընկերությունը նաև ձեռք է բերել Վարկային Պորտֆելի Արժեքթրավորման I Հիմնադրամի կողմից թողարկված պարտատոմսեր (տե՛ս ծանոթագրություն 14): Համաձայն վարկերի օտարման պայմանագրի Ընկերությունն ունի պարտավորվածություն ետ գնելու այն վարկերը, որոնք մինչև մարումն ընկած ժամանակահատվածը կդառնան խնդրահարույց (տե՛ս ծանոթագրություն 22):

16 Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

	Շենքեր	Համակարգ- չային տեխնիկա	Փոխադրա- միջոցներ	Գրասեն- յակային սարքա- վորումներ	Ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
ՍԿԶՔՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ						
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	82,313	16,381	32,927	8,867	4,872	145,360
Ավելացում	-	1,363	14,200	1,205	162	16,930
Օտարում	-	-	(5,490)	-	-	(5,490)
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	82,313	17,744	41,637	10,072	5,034	156,800
Ավելացում	-	1,074	10,412	969	-	12,455
Օտարում	-	(104)	(2,400)	(83)	-	(2,587)
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	82,313	18,714	49,649	10,958	5,034	166,668
ԿՈՒՏԱԿԱԾ ՄԱՇՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ						
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	27,751	10,630	20,737	5,737	2,785	67,640
Հատկացումներ	4,114	3,099	7,615	1,052	512	16,392
Օտարում	-	-	(5,490)	-	-	(5,490)
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	31,865	13,729	22,862	6,789	3,297	78,542
Հատկացումներ	4,090	3,144	7,311	982	504	16,031
Օտարում	-	(104)	(1,494)	-	-	(1,598)
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	35,955	16,769	28,679	7,771	3,801	92,975
ՀԱՇՎԵԿՇՈՒՅԻՆ ԱՐԺԵՔ						
2015թ.դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	46,358	1,945	20,970	3,187	1,233	73,693
2014թ.դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	50,448	4,015	18,775	3,283	1,737	78,258
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	54,562	5,751	12,190	3,130	2,087	77,720

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված են 32,380 հազար դրամ սկզբնական արժեքով ամբողջությամբ մաշված և ամորտիզացված ակտիվներ (2014թ.՝ 21,744 հազար դրամ):

Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների սահմանափակումներ

2015թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների:

Պայմանագրային պարտավորություններ

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չունի պայմանագրային պարտավորություններ (2014-ին նույնպես):

17 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Կանխավճարներ և այլ դեբիտորներ	-	10,080
Բռնագանձված գույք	11,755	6,149
Այլ ակտիվներ	2,874	2,554
Ընդամենը այլ ակտիվներ	14,629	18,783

Բռնագանձման ամսաթվի դրությամբ գրավը չափվում է չմարած վարկային պարտավորության հաշվեկշռային արժեքից և գրավի իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով:

Ընկերության քաղաքականությունն է հետամուտ լինել այդ ակտիվների իրացմանը պատշաճ կերպով և սեղմ ժամկետներում: Ընկերությունը հիմնականում չի օգտագործում ոչ կանխիկ գրավները իր սեփական գործունեության իրականացման համար: Ակտիվները չափվում են հաշվեկշռային արժեքի և իրական արժեքի համար վաճառքի ծախսումներից նվազագույնով:

18 Ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Փոխառություններ միջազգային կազմակերպություններից	2,080,884	1,859,638
Ընդամենը փոխառություններ	2,080,884	1,859,638

2015թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ունի փոխառություններ ստացված 5 ֆինանսական կազմակերպություններից (2014թ.՝ 5 ֆինանսական կազմակերպություններից) որոնց մնացորդները անհատապես գերազանցում են ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված ընդհանուր փոխառությունների 10%-ը:

2015թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված փոխառությունների միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է 8.08% ԱՄՆ դոլարով փոխառությունների համար: 2015թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը ՀՀ դրամով փոխառություններ չունի: (2014թ.՝ ՀՀ դրամով փոխառություններ չունի և 8.8% ԱՄՆ դոլարով փոխառությունների համար):

Հաշվետու ժամանակաշրջանում Ընկերությունը ունեցել է տոկոսների չվճարումներ 166 հազար դրամ (2014թ.՝ ոչինչ):

Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո, հաշվետվության ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունը իր փոխատուների հետ կնքել է լրացուցիչ համաձայնագրեր, որոնցով սահմանվել են փոխառությունների մայր գումարների և տոկոսների մարման նոր պայմաններ:

19 Շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	1,381,847	2,082,239
Ընդամենը փոխառություններ	1,381,847	2,082,239

2015թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ փոխառությունների միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է 8.48% ՀՀ դրամով փոխառությունների համար և 4% ԱՄՆ դոլարով փոխառությունների համար (2014թ.` 9.49% ՀՀ դրամով փոխառությունների համար և 4% ԱՄՆ դոլարով փոխառությունների համար):

Շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններից ստացված փոխառությունների կազմում ընդգրկված է «Կիվա Միկրոֆանդս»-ից ստացված 430,734 հազար դրամի անտոկոս փոխառություններ (2014թ.` 339,040 հազար դրամ): Փոխառությունները տրամադրվել են Ընկերությանը` Հայաստանի Հանրապետությունում աղքատության հաղթահարման նպատակներով տրամադրվող միկրովարկերի ֆինանսավորման նպատակով: Փոխառությունների ամորտիզացված արժեքը հաշվարկելն անհնարին է, քանի որ դրանք ստացվում են պարբերաբար և չունեն հստակ մարման գրաֆիկ:

2015թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված 110,979 հազար դրամ (2014` 112,195 հազար դրամ) համախառն արժեքով վարկերը գրավադրված են «ՀԱԲԻԹԱԹ ՖՈՐ ՀՅՈՒՄԵՆԻԹԻ ԱՐՄԵՆԻԱ» հիմնադրամից ստացված փոխառությունների դիմաց (Տես` ծանոթագրություն 15):

Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո, հաշվետվության ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունը իր փոխատուների հետ կնքել է լրացուցիչ համաձայնագրեր, որոնցով սահմանվել են փոխառությունների մայր գումարների և տոկոսների մարման նոր պայմաններ:

20 Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Զօգտագործված արձակուրդների պահուստ	3,636	3,738
Պարտավորություններ աշխատակիցների նկատմամբ	-	2,226
Այլ վճարվելիք գումարներ	6,609	2,232
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	10,245	8,196
Պարտավորություններ հարկերի գծով` բացառությամբ շահութահարկի	5,813	8,845
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	5,813	8,845
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	16,058	17,041

21 Սեփական կապիտալ

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության գրանցված և վճարված կանոնադրական կապիտալը կազմում է 650,000 հազար դրամ (2014թ.` 650,000 հազար դրամ):

2015թ. ընթացքում շահաբաժիններ չեն հայտարարվել և չեն վճարվել (2014թ.-ին հայտարարվել է և վճարվել է 2013թ.-ին վերաբերվող շահաբաժին՝ 17,500 հազար ՀՀ դրամ):

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության մասնակիցներն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ.		2014թ.	
	Վճարված կանոնադրական կապիտալ	Բաժնեմասը վճարված կապիտալում	Վճարված կանոնադրական կապիտալ	Բաժնեմասը վճարված կապիտալում
«Հորիզոն» հիմնադրամ	580,000	89.3	560,000	86.2
Գոռ Սովսեայան	10,000	1.5	20,000	3.0
Խորեն Քերոբյան	8,000	1.2	18,000	2.8
Ընկերության այլ աշխատակիցներ	52,000	8.0	52,000	8.0
	650,000	100	650,000	100

Ընկերության այլ աշխատակիցների կազմում ներառված են կանոնադրական կապիտալում մասնաբաժին ունեցող 22 աշխատակիցներ, որոնցից յուրաքանչյուրի մասնաբաժինը չի գերազանցում 0.5%-ը:

Ընկերության կանոնադրական կապիտալի բաժնեմասերի ավելացումը իրականացվել է մասնակիցների կողմից ՀՀ դրամով և նրանք իրավունք ունեն ստանալ շահաբաժին և բաշխել շահույթը ՀՀ դրամով:

22 Պայմանական պարտավորություններ Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանում հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է, և նրան բնորոշ է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների հաճախակի փոփոխությունները, որոնք երբեմն անհասկանալի են, հակասական և ենթակա տարբեր մեկնաբանությունների: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրման հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում, հարկային մարմինների կողմից չի կարող կիրառվել հավելյալ հարկերի պարտավորումներ, տույժեր և տուգանքներ, ավելի քան ստուգման նախորդող հաշվետու 3 տարիների համար:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել հարկային ռիսկեր, որոնք ավելի զգալի են քան այլ երկրներում: Դեկլարությունը համոզված է, որ պատշաճ կերպով կատարել է իր հարկային պարտավորությունները, հիմնվելով Հայաստանում կիրառվող հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների իր մեկնաբանությունների վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և եթե դեկլար մարմիններին հաջողվի հարկադրել իրենց մեկնաբանությունները, ապա այս ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ազդեցությունը կարող է էական լինել:

Դեկլարությունը համոզված է, որ Ընկերությունն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության նկատմամբ չի եղել որևէ դատական հայց: Հետևաբար Ընկերության կողմից իրավական և հարկային պարտավորությունների գծով համապատասխան պահուստներ չեն ձևավորվել:

Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ

2015 թվականի դեկտեմբերին Ընկերությունը իրականացրել է թվով 146 վարկերի օտարում Վարկային Պորտֆելի Արժեթղթավորման Հիմնադրամ I-ին, որոնց հաշվեկշռային արժեքը կազմել է 318,564 հազար դրամ, սակայն դեռևս շարունակում է հանդես գալ որպես այդ վարկերի սպասարկող: Համաձայն վարկերի օտարման պայմանագրի Ընկերությունն ունի պարտավորվածություն ետ գնելու այն վարկերը, որոնք մինչև մարումն ընկած ժամանակահատվածը կդառնան խնդրահարույց (տե՛ս ծանոթագրություն 15): Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առկա չեն այնպիսի վարկեր, որոնք կառաջացնեն հետ գնման պարտավորվածություն:

Պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով – կազմակերպությունը որպես վարձակալող

Ընկերությունն իր գործունեությունն ապահովելու նպատակով կնքում է առևտրային վարձակալության պայմանագրեր իր գրասենյակային սարքավորումների համար:

Չեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարվելիք ապագա ընդհանուր նվազագույն վարձակալական վճարները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Մինչև 1 տարի	12,684	13,469
1-5 տարի	35,322	30,033
Ընդամենը պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով	48,006	43,502

Ապահովագրություն

Հայաստանում ապահովագրության ոլորտը գտնվում է զարգացման փուլում, և այլ երկրներին հատուկ բազմաթիվ ապահովագրության ձևաչափեր հիմնականում դեռևս կիրառելի չեն: Ընկերությունը նախատեսում է իր գործունեության դադարեցմանը, ինչպես նաև իր գույքի կամ գործունեության հետ կապված ապահովագրական դեպքերի ժամանակ առաջացող գույքի և շրջակա միջավայրի վնասի՝ երրորդ կողմի նկատմամբ պարտավորությանը վերաբերող մասնակի ապահովագրություն: Քանի դեռ Ընկերությունը չի նախատեսել ամբողջական ապահովագրություն, առկա է ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է ունենալ բացասական ազդեցություն Ընկերությունը գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

Կապիտալ բնույթի պարտավորություններ

Ընկերությունը չունի կապիտալ բնույթի պարտավորություններ:

23 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՍՄ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտում» կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Ներկայացվող հաշվետվությունների առումով Ընկերության կապակցված կողմերն են՝ նրա մասնակիցները, ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Ընկերության վերջնական վերահսկող է հանդիսանում «Հորիզոն» հիմնադրամը:

Ընկերությունն իր գործունեության ընթացքում ներգրավված է լինում կապակցված կողմերի հետ մի շարք գործարքներում: Այդ գործարքները ներառում են վարկերը,

փոխառություններ և այլն: Նշված գործարքները իրականացվել են՝ շուկայում գործող պայմաններից և տոկոսադրույքներից ելնելով:

Գործարքների ծավալները, մնացորդները տարվա վերջի դրությամբ և տարվա եկամուտ և ծախսերը հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
	Մասնակիցներ և փոխկապացված անձինք	Մասնակիցներ և փոխկապացված անձինք
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ		
Մնացորդը, համախառն	58,946	57,915
Արժեզրկումից պահուստ	(327)	(279)
Զուտ վարկեր և փոխառություններ	58,619	57,636
Արժեզրկման ծախս	(48)	(143)
Տոկոսային եկամուտներ վարկերից և փոխառություններից	184	1,851

Ընկերության հետ կապված անձանց տրամադրված վարկերը վճարման են ենթակա 1-ից 2 տարիների ընթացքում և դրանց տոկոսադրույքը կազմում է 0%-8% (2014թ. 0%-8%):

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ մասնակիցներին և փոխկապակցված անձանց տրամադրված վարկերում առկա է հիմնադրին տրամադրված անտոկոս, կարճաժամկետ փոխառություն՝ 30,000 հազար դրամի չափով: Փոխառության զեղչման ազդեցությունը ֆինանսական հաշվետվությունների վրա էական չի եղել, ինչի պատճառով սույն հաշվետվություններում դրանք չեն արտացոլվել:

Դեկլավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2015 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Աշխատավարձ և այլ կարճաժամկետ վճարումներ	35,728	31,460
Ընդամենը դեկլավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	35,728	31,460

24 Իրական արժեքի չափումը

Ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները ներկայացվում են համաձայն իրական արժեքի հիերարխիայի: Այս հիերարխիան բաժանում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները երեք մակարդակների՝ հիմք ընդունելով դրանց իրական արժեքի չափման ժամանակ օգտագործված գործիքների նշանակալիությունը: Իրական արժեքի հիերարխիան ունի հետևյալ երեք մակարդակները՝

Մակարդակ 1 - նույն ակտիվների և պարտավորությունների գծով ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտված).

Մակարդակ 2- Մակարդակ 1-ում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի և պարտավորության համար դիտարկելի են ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) և թե՛ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող):

Մակարդակ 3 - ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

24.1. Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական գործիքներ

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չեն չափվել իրենց իրական արժեքով և ըստ մակարդակի վերլուծում է դրանք իրական արժեքի հիերարխիայում, թե իրական արժեքի չափումը որ դասում է դասակարգված:

Հազար ՀՀ դրամ

	2015				
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը իրական արժեք	Ընդամենը հաշվեկշռային արժեք
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	366,094	-	366,094	366,094
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	39,254	-	39,254	39,254
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	-	3,519,880	-	3,519,880	3,529,538
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ					
Ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	-	2,080,884	-	2,080,884	2,080,884
Շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	-	1,381,847	-	1,381,847	1,381,847
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	10,245	-	10,245	10,245

Հազար ՀՀ դրամ

	2014				
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը իրական արժեք	Ընդամենը հաշվեկշռային արժեք
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	130,726	-	130,726	130,726
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	-	4,578,596	-	4,578,596	4,582,444
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ					
Ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	-	1,859,638	-	1,859,638	1,859,638
Շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	-	2,082,239	-	2,082,239	2,082,239
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	8,196	-	8,196	8,196

Պահանջներ և պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների համար, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը, քանի որ այս ֆինանսական գործիքների մարման ժամկետները բավականին կարճ են: Մեկ ամսից

ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը սահմանվում է ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից ելնելով և գեղչվում է տարվա վերջի դրությամբ գործող համապատասխան տոկոսադրույքներով, որոնք հիմնականում համընկնում են գործող տոկոսադրույքներին:

Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ

Փոփոխվող դրույքաչափերով գործիքների իրական արժեքը մոտ է իրենց հաշվեկշռային արժեքին: Այն միջոցների գնահատականը իրական արժեքները, որոնք ունեն ֆիքսված տոկոսադրույք, սահմանվում են ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք գեղչվում են մնացած պարտքային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներով: Իրական արժեքը մոտ է հաշվեկշռային արժեքին, քանի որ նոր գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներն արատացվում են նախկինում ստացված գործիքների տոկոսադրույքները: Արժեզրկված վարկերի իրական արժեքը հաշվարկվում է գրավի առարկայի վաճառքից ակնկալվող դրամական հոսքերի հիման վրա:

Ֆինանսական և շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ

Ֆիքսված և չգնանշվող տոկոսադրույքներով ավանդների և փոխառությունների գնահատված իրական արժեքը սահմանվում է, ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք գեղչվում են մնացած պարտքային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող նոր պարտքային գործիքների տոկոսադրույքներով: Իրական արժեքը մոտ է հաշվեկշռային արժեքին, քանի որ նոր գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներն արտացվում են նախկինում ստացված գործիքների տոկոսադրույքները:

24.2. Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Հազար ՀՀ դրամ

	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ			
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	35,154	-	35,154
Ընդամենը	-	35,154	-	35,154

25 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հաշվանցում

Իր գործունեության ընթացքում Ընկերությունը ֆինանսական գործիքների հետ իրականացնում է տարբեր գործառնություններ, որոնք կարող են ներկայացվել զուտ արժեքով, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

2015 և 2014թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ Ընկերությունը չունի ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ, որոնք ներկայացված են զուտ արժեքով կամ կհաշվանցվեն համաձայն հաշվանցման գլխավոր համաձայնագրի կամ համանման պայմանագրերի:

26 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ակտիվները և պարտավորություններն ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների: Ընկերության չգեղչված պայմանագրային պարտավորությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 27.3-ում:

Հազար ՀՀ դրամ

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթա- հանրա- գումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթա- հանրա- գումար	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	366,094	-	-	366,094	-	-	-	366,094
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	39,254	-	39,254	-	-	-	39,254
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	-	-	-	35,154	-	35,154	35,154
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	364,129	279,778	1,180,597	1,824,504	1,684,245	20,789	1,705,034	3,529,538
	730,223	319,032	1,180,597	2,229,852	1,719,399	20,789	1,740,188	3,970,040
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	121,155	90,900	386,017	598,072	1,482,812	-	1,482,812	2,080,884
Շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	55,207	13,693	81,391	150,291	1,231,556	-	1,231,556	1,381,847
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	6,609	-	3,636	10,245	-	-	-	10,245
	182,971	104,593	471,044	758,608	2,714,368	-	2,714,368	3,472,976
Զուտ դիրք	547,252	214,439	709,553	1,471,244	(994,969)	20,789	(974,180)	497,064
Կուտակված ճեղքվածք	547,252	761,691	1,471,244		476,275	497,064		

Հազար ՀՀ դրամ

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթա- հանրա- գումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթա- հանրա- գումար	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	130,726	-	-	130,726	-	-	-	130,726
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	183,092	330,448	1,452,511	1,966,051	2,595,468	20,925	2,616,393	4,582,444
	313,818	330,448	1,452,511	2,096,777	2,595,468	20,925	2,616,393	4,713,170
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	25,430	43,069	406,330	474,829	1,384,809	-	1,384,809	1,859,638
Շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	22,867	135,155	538,469	696,491	1,339,891	45,857	1,385,748	2,082,239
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	4,458	-	3,738	8,196	-	-	-	8,196
	52,755	178,224	948,537	1,179,516	2,724,700	45,857	2,770,557	3,950,073
Զուտ դիրք	261,063	152,224	503,974	917,261	(129,232)	(24,932)	(154,164)	763,097
Կուտակված ճեղքվածք	261,063	413,287	917,261		788,029	763,097		

27 Ռիսկի կառավարում

Ընկերության գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն և այդ գործունեությունը ենթադրում է ռիսկերի որոշակի աստիճանի և համադրությունների վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում: Ռիսկի կրումը ֆինանսական գործունեության անբաժանելի մասն է, և գործառնական ռիսկերը գործունեության անխուսափելի հետևանքն են: Այդուհանդերձ, Ընկերության նպատակն է հասնել ռիսկերի և օգուտների միջև համապատասխան հավասարակշռության և նվազագույնի հասցնել Ընկերության ֆինանսական վիճակի վրա անցանկալի ազդեցությունները:

Ընկերության ռիսկի կառավարման քաղաքականության նպատակն է ախտորոշել և վերլուծել ռիսկերը, սահմանել ռիսկի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողություն, և արժանահավատ և նորացված տեղեկատվական համակարգերի միջոցով վերահսկել ռիսկերը և սահմանաչափերի պահպանումը: Ընկերությունը պարբերաբար վերանայում է ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը՝ շուկայում փոփոխություններն արտացոլելու և լավագույն փորձին հետևելու համար:

Ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է Ընկերության Ղեկավարության կողմից համաձայն խորհրդի կողմից հաստատած կանոնակարգերի: Ղեկավարությունը բացահայտում, գնահատում և միջոցներ է ձեռնարկում զսպելու ֆինանսական ռիսկերը:

Ընկերության Տնօրենների խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարումը վերահսկող համակարգի պատշաճ աշխատանքի, հիմնական ռիսկերի կառավարման և ռիսկերի կառավարման քաղաքականության ու ընթացակարգերի վերանայման, ինչպես նաև խոշոր գործարքների հաստատման համար:

Գործադիր տնօրենը պատասխանատու է ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների վերահսկման և իրականացման ու ռիսկերի համար սահմանված համապատասխան սահմաններում Ընկերության գործունեությունն ապահովելու համար:

Կարևորագույն ռիսկերն են պարտքային ռիսկը, իրացվելիության ռիսկը, շուկայական ռիսկը և այլ գործառնական ռիսկերը: Շուկայական ռիսկը ներառում է փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և այլ գնային ռիսկերը:

27.1. Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ փոխառում կամ պայմանագրային կողմն ի վիճակի չի լինում կատարել իր պարտավորությունները Ընկերության նկատմամբ: Ընկերությունը մշակել է քաղաքականություն և ընթացակարգեր պարտքային ռիսկը (թե՛ հաշվեկշռային և թե՛ արտահաշվեկշռային) կառավարելու համար, ներառյալ պորտֆելի կենտրոնացվածության սահմանափակմանը վերաբերող ցուցումները և Վարկային կոմիտեի ստեղծումը, որն ակտիվորեն վերահսկում է Ընկերության պարտքային ռիսկը: Ընկերության վարկային քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է Տնօրենների խորհրդի կողմից:

Ընկերության ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը լավագույնս ներկայացնում է նրանց պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ առանց հաշվի առնելու պահվող գրավը կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցներ:

27.1.1 Պարտքային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհագրական սեգմենտներ

2015թ. և 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության պարտքային ռիսկերն ամբողջությամբ կենտրոնացված են ՀՀ-ում:

Գործունեության ոլորտներ

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության՝ պարտքային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ գործունեության ոլորտների.

	Ֆինանսական կազմակեր- պություններ	Գյուղատըն- տեսություն	Առևտուր	Սպառո- ղական	Հիփոթեք	Այլ	Ընդամենը
Հազար ՀՀ դրամ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	366,094	-	-	-	-	-	366,094
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	-	2,302,576	259,393	809,324	107,748	50,497	3,529,538
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	39,254	-	-	-	-	-	39,254
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	35,154	-	-	-	-	-	35,154
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	440,502	2,302,576	259,393	809,324	107,748	50,497	3,970,040
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	130,726	3,214,887	355,751	836,409	102,230	73,167	4,713,170

27.1.2 Ռիսկի սահմանաչափերի վերահսկողություն և զսպողական քաղաքականություն

Ընկերությունը կարգավորում է պարտքային ռիսկի մակարդակները՝ մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի գծով ընդունելի ռիսկի գումարների սահմանաչափեր սահմանելով:

Նման ռիսկերը պարբերաբար վերահսկվում են և դրանց կառավարումը ենթակա է վերանայման տարեկան կամ ավելի հաճախակի կտրվածքով: Մեկ վարկառուի գծով պարտքային ռիսկի զսպելու նպատակով սահմանվում են վարկի տրամադրման առավելագույն սահմանաչափեր:

Պարտքային ռիսկը նաև կառավարվում է վարկառուների և պոտենցիալ վարկառուների՝ մայր գումարի և տոկոսների վճարման կարողությունը պարբերաբար վերլուծելով և անհրաժեշտության դեպքում վարկի տրամադրման սահմանաչափերը փոխելով:

Ստորև ներկայացված են հատուկ հսկողության և զսպողական մի քանի այլ միջոցներ:

Գրավ

Ընկերությունը կիրառում է բազմաթիվ միջոցներ պարտքային ռիսկը զսպելու համար: Համընդհանուր գործելակերպ է հանդիսանում և հիմնական միջոցներից մեկն է համարվում տրամադրված դրամական միջոցների դիմաց գրավ վերցնելը: Ընկերությունը կանոններ է սահմանում գրավի հատուկ տեսակների ընդունելի լինելու կամ ռիսկերի զսպման վերաբերյալ: Վարկերի և փոխառությունների համար ապահովության հիմնական տեսակներն են. հիպոթեքային պայմանագրերով գրավադրվող անշարժ գույքը, ֆիզիկական անձանց շարժական գույք, երաշխավորություններ:

Վարկեր և փոխատվություններից տարբեր ֆինանսական ակտիվներ ապահովող գրավները որոշվում են ֆինանսական գործիքի բնույթով:

Վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ ապահովվածության.

Հազար ՀՀ դրամ	2015 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Անշարժ գույք	1,816,381	2,345,805
Ավտոմեքենաներ	364,365	531,415
Երաշխիքներ	611,354	498,233
Այլ գրավ	1,080,651	1,235,700
Աշխատավորձով ապահովված	49,337	36,073
Առանց գրավ	30,000	30,000
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ	3,952,088	4,677,226

Վերը նշված աղյուսակում ներկայացված արժեքները վարկերի հաշվեկշռային արժեքներն են, և պարտադիր չէ ներկայացնեն գրավների իրական արժեքը: Գրավների շուկայական արժեքների գնահատումները հիմնված են գրավի գնահատման վրա ըստ տրամադրված վարկերի ամսաթվի: Հիմնականում դրանք չեն թարմացվում մինչև վարկերը չգնահատվեն, որպես անհատապես արժեզրկված:

27.1.3 Արժեզրկում և պահուստավորման քաղաքականություն

Վարկերի արժեզրկման գնահատման հիմնական հատկանիշներն են մայր գումարի կամ տոկոսների վճարումների 90 օրից ավել ուշացումները, վարկառուների դրամական հոսքերի հետ կապված դժվարությունները, վարկային ռեյտինգների նվազումները, պայմանագրերի նախնական պայմանների խախտումները: Ընկերությունը արժեզրկման գնահատումը կատարում է անհատապես և խմբային եղանակով:

Արժեզրկման անհատական գնահատում

Ընկերությունը որոշում է յուրաքանչյուր անհատապես նշանակալի վարկի կամ փոխատվության համապատասխան պահուստի չափը անհատական հիմքով: Պահուստի գումարի որոշման ժամանակ հաշվի առնվող գործոններից են վարկառուի քիզնես ծրագրի վստահելիությունը, ֆինանսական դժվարությունները հաղթահարելու կարողությունը, ծրագրված հասույթները և սպասվող շահաբաժինների վճարումները անվճարունակության դեպքում, այլ ֆինանսական օգնության հնարավորությունը, գրավի իրացվելի արժեքը, սպասվող դրամական հոսքերի ժամկետները: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե չկանխատեսված հանգամանքները չեն պահանջում հատուկ ուշադրություն:

Արժեզրկման խմբային գնահատում

Խմբային գնահատումը կատարվում է ոչ նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների գծով (ներառյալ կրեդիտ քարտերը, հիպոթեքները և չապահովված սպառողական վարկերը), ինչպես նաև անհատապես նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների գծով, որոնց համար դեռ չկան արժեզրկման ակնհայտ հատկանիշներ: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ դասակարգված յուրաքանչյուր խմբի համար առանձին:

Խմբային գնահատումը հաշվի է առնում այն արժեզրկման գումարը, որը հնարավոր է առաջանա պորտֆելում, նույնիսկ եթե անհատական գնահատման մեջ արժեզրկման

օբյեկտիվ վկայություն չկա: Արժեզրկման կորուստները գնահատվում են հաշվի առնելով հետևյալ տեղեկատվությունը՝ պորտֆելում կորուստների պատմությունը, ընթացիկ տնտեսական իրավիճակը, կորուստն առաջանալու և անհատապես բացահայտվելու մոտավոր ժամկետը, արժեզրկման դեպքում սպասվող վճարումները:

Հարժեզրկված վարկեր և փոխատվություններ

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է հարժեզրկված և ոչ ժամկետանց վարկերի որակը՝ հիմնված կորուստների պատմության վրա:

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ		
Գյուղատնտեսություն	2.9%	0.1%
Առևտուր	5.0%	1.8%
Այլ	0.9%	-

Ժամկետանց, բայց հարժեզրկված վարկեր

Ժամկետանց են համարվում այն վարկերը և փոխատվությունները, որոնց գծով առկա են մի քանի օրյա չվճարումներ: Ժամկետանց վարկերի հիմնական մասն արժեզրկված չեն: Ժամկետանց, բայց հարժեզրկված վարկերի ժամկետանց օրերի վերլուծությունն ըստ դասերի ներկայացվում է հետևյալ աղյուսակում.

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ					
Գյուղատնտեսություն	72,354	56,502	76,666	604,006	809,528
Առևտուր	1,570	2,144	1,010	12,099	16,823
Սպառողական	4,476	4,190	4,593	16,316	29,575
Հիփոթեք	68	-	1,900	17,878	19,846
Ընդամենը	78,468	62,836	84,169	650,299	875,772

Հազար ՀՀ դրամ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ					
Գյուղատնտեսություն	19,420	4,069	2,657	5,208	31,354
Առևտուր	3,937	1,072	1,395	3,552	9,956
Սպառողական	3,528	455	44	4,113	8,140
Այլ	-	1,071	-	-	1,071
Ընդամենը	26,885	6,667	4,096	12,873	50,521

27.2. Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերը կամ իրական արժեքը կտատանվի այնպիսի շուկայական փոփոխականների

պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտարժույթի փոխարժեքները: Ընկերությունը տարանջատում է շուկայական ռիսկերը առևտրային և ոչ առևտրային պորտֆելներին: 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չի ունեցել առևտրային պորտֆել (2014թ.՝ նույնպես): Ոչ առևտրային պորտֆելը կառավարվում և վերահսկվում է զգալունության վերլուծությունների օգնությամբ: Արտարժույթների կենտրոնացումներից բացի, Ընկերությունը չունի շուկայական ռիսկի զգալի այլ կենտրոնացումներ:

27.2.1 Շուկայական ռիսկ – Ոչ առևտրային

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ուղղակիորեն կազդեն Ընկերության ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա: 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չի ունեցել տատանվող տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքներ:

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կտատանվի արտարժույթի փոխարժեքներում փոփոխությունների հետևանքով: Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկում է արտարժույթի ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգալուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ): Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում պոտենցիալ զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ զուտ աճ:

Հազար ՀՀ դրամ	2015		2014	
	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը
Արտարժույթ				
ԱՄՆ դոլար	+10%	-42,786	+10%	(59,377)
ԱՄՆ դոլար	-10%	42,786	-10%	59,377

Ընկերության արտարժույթի ռիսկի վերլուծությունն ըստ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ

	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	95,966	270,128	366,094
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	4,045	35,209	39,254
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	3,420	31,734	35,154
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	1,533,454	1,996,084	3,529,538
	1,636,885	2,333,155	3,970,040
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	-	2,080,884	2,080,884
Հաիւյթ չհետապնդող կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	728,803	653,044	1,381,847
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	9,953	292	10,245
	738,756	2,734,220	3,472,976
Զուտ դիրք 2015 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	898,129	(401,065)	497,064
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	2,180,986	2,532,184	4,713,170
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	824,145	3,125,928	3,950,073
Զուտ դիրք 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,356,841	(593,744)	763,097

Ազատ փոխարկելի արտարժույթը ներկայացնում է ԱՄՆ դոլարը և Եվրո:

27.3. Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է Ընկերության ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողությամբ նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում: Այս ռիսկի գսպման նպատակով Ընկերությունը կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով, սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները:

Ընկերության իրացվելիության կառավարումը պահանջում է հաշվի առնել իրացվելի ակտիվների այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է պարտավորությունները մարելու համար ըստ ժամկետների, ապահովել ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրների հնարավորությունը, ֆինանսավորման արտակարգ պլանի առկայությունը:

Ստորև ներկայացվում է դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ հաշվետու ամսաթվից մինչև պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների համաձայն: Տես ծանոթագրություն 26-ը այս պարտավորությունների մարման սպասվելիք ժամկետների համար: Յպահանջ վճարումները դասակարգված են այն ենթադրությամբ, որ վճարումը կպահանջվի անմիջապես:

Հազար ՀՀ դրամ

2015

	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	129,726	108,346	461,945	1,574,184	-	2,274,201
Շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	57,943	15,008	86,063	1,232,007	-	1,391,021
Այլ պարտավորություններ	6,609	-	3,636	-	-	10,245
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ	194,278	123,354	551,644	2,806,191	-	3,675,467

Հազար ՀՀ դրամ

2014

	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	28,438	53,192	513,748	1,538,095	-	2,133,473
Շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններից ստացված փոխառություններ	29,366	152,037	612,928	1,596,732	56,467	2,447,530
Այլ պարտավորություններ	4,458	-	3,738	-	-	8,196
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ	62,262	205,229	1,130,414	3,134,827	56,467	4,589,199

27.4. Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը ուղղակի կամ անուղղակի կորստի ռիսկն է, որն առաջանում է պատճառների լայն բազմազանությունից՝ կապված Ընկերության ֆինանսական գործիքների մեջ ներգրավվածության, գործընթացների, անձնակազմի, տեխնոլոգիաների և ենթակառուցվածքների հետ, և արտաքին գործոններից՝ բացառությամբ պարտքային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերի, ինչպիսիք են իրավական և կարգավորիչ պահանջները և կորպորատիվ վարքագծի ընդհանուր ընդունված չափանիշները:

Ընկերության նպատակն է կառավարել գործառնական ռիսկը՝ ֆինանսական վնասներից և հեղինակության կորստից խուսափումը հավասարակշռելով ռիսկի կառավարման ծախսային արդյունավետության հետ:

Գործառնական ռիսկի կառավարմանն ուղղված վերահսկողության մշակման և իրականացման հիմնական պատասխանատվությունը կրում է խորհուրդը, գործադիր մարմինը: Այս պատասխանատվությունը ուղեկցվում է գործառնական ռիսկի կառավարման համար համընդհանուր չափանիշների մշակմամբ հետևյալ ոլորտներում՝

- պարտականությունների համապատասխան տարանջատման պահանջներ, այդ թվում գործարքների անկախ հաստատում,
- գործարքների համաձայնեցման և մոնիթորինգի պահանջներ,
- կարգավորիչ և այլ իրավական պահանջների համապատասխանեցում,
- վերահսկողական մեխանիզմների և ընթացակարգերի փաստաթղթավորում,

- առաջացած գործառնական ռիսկերի պարբերաբար գնահատման պահանջներ, ինչպես նաև ռիսկերի կառավարմանն ուղղված ընթացակարգերի համապատասխանություն,
- արտակարգ իրավիճակների ծրագրերի մշակում,
- վերապատրաստում և մասնագիտական զարգացում,
- էթիկայի և գործարար չափանիշների մշակում և կիրառում:

28 Կապիտալի համարժեքություն

Ընկերությունը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածք՝ գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Ընկերության կապիտալի համարժեքությունը վերահսկվում է ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից:

Ընկերության կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ Ընկերության կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ Ընկերությունը պահպանում է ամուր վարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունն ամրապնդելու և մասնակիցների շահույթը առավելագույնի հասցնելու համար:

ՀՀ կենտրոնական բանկը սահմանել է նորմատիվային կապիտալի նվազագույն չափ՝ 150,000 հազար դրամ գումարով:

Ընկերությունը պահպանում է կառավարվող կապիտալի կառուցվածք՝ գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար:

Ընդհանուր կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է կանոնադրական կապիտալը, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա շահույթը, գլխավոր պահուստը: Նորմատիվային կապիտալը հաշվարկվում է ՀՀ կենտրոնական բանկի և ՀՀ հաշվապահական ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Կապիտալի մեկ այլ բաղադրիչ է լրացուցիչ կապիտալը, որը ընդգրկում է վերագնահատման և այլ պահուստները:

2015 և 2014թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր կապիտալը հաշվարկված համաձայն ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջների, ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	Մուդիտ չարված	
	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Հիմնական կապիտալ	588,095	876,168
Լրացուցիչ կապիտալ	-	-
Ընդամենը՝ ընդհանուր կապիտալ	588,095	876,168

Ժամանակաշրջանի ընթացքում Ընկերությունը պահպանել է կապիտալի համարժեքության նկատմամբ բոլոր պահանջները:

29 Ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցած իրադարձություններ

2016թ. մարտին կայացած Մասնակիցների ժողովում որոշվել է դադարեցնել Ընկերության Նար-Դոս ներկայացուցչության գործունեությունը:

2016 թվականի մարտին Ընկերությունը կնքել է Ակտիվների Հետգնման Պայմանագիր Վարկային Պորտֆելի Արժեթղթավորման Հիմնադրամ I-ինի հետ, համաձայն որի Ընկերությունը հետ է գնել նախկինում օտարված 11 վարկ, որոնք դարձել են խնդրահարույց՝ վճարելով 94,869.54 ԱՄՆ դոլար և 2,427.8 հազ. դրամ:

Grant Thornton

www.grantthornton.am